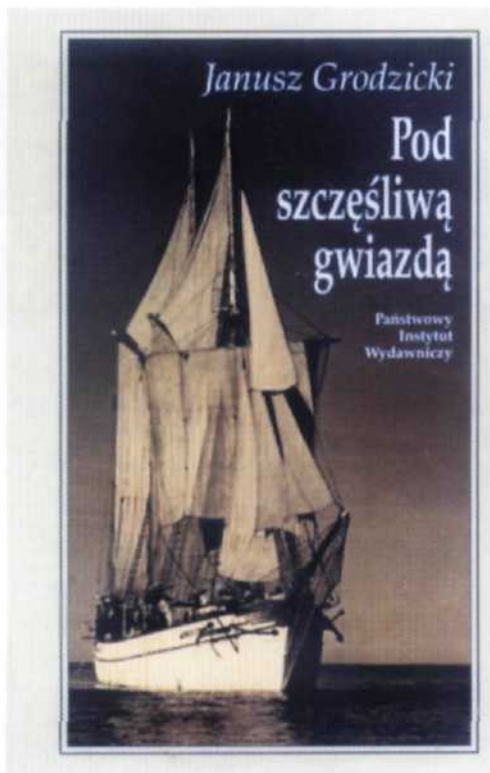

Pod szczęśliwą gwiazdą – tak zatytułowane są wspomnienia Janusza Grodzickiego, który niemal całe swoje życie związał z morzem. Okres służby na morzu jest najważniejszym wątkiem książki. Jest ona w zasadzie wspomnieniem z okresu 1939-1985, ale zawiera liczne i obszernie odwołania do okresu przedwojennego, kiedy to autor rozpoczął swoją wodniacką przygodę w harcercyjskiej Błękitnej Jedynce Żeglarskiej. Później był kurs żeglarski w Gdyni, trzyletnia służba u boku gen. Zaruskiego na szkunerze *ZAWISZA CZARNY*, uwieńczone awansem na zastępcę kapitana, rejs do Ameryki Południowej na pokładzie *DARU POMORZA*.

Absolwent Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni, brał udział w kampanii wrześniowej jako podchorąży artylerii. Po jej niepowodzeniu, jak wielu polskich żołnierzy starał się dostać na Zachód. Droga Grodzickiego do Anglii okazała się niemal podróżą dookoła świata, gdyż wiodła przez ZSRR, Japonię i Kanadę. Do zakończenia woj-

Roku pańskiego 1920 dnia 10 lutego na wieczną rzeczcy pamiątkę odzyskania morza polskiego" – ten napis umieszczono na pamiątkowym słupie w miejscu, gdzie gen. Józef Haller symbolicznie zaślubił wolną Polskę z morzem. Towarzyszyli mu przedstawiciele rządu, armii, kościoła, mieszkańcy Pucka, okoliczni rybacy oraz ówczesne „media”: poeci i malarze. Po prawie stu pięćdziesięciu latach niewoli wybrzeże wracało do Macierzy, która nie miała portów, floty, marynarzy. W historii utrwalił się obraz Kossaka przekazujący atmosferę tego wydarzenia – gen. Hallera, który wjechawszy konno w morze, rzuca pierścień w wody Zatoki Puckiej. Obraz romantyczny i... nieprawdziwy.

Prawdziwą historię tamtych dni – na szczęście był również fotograf wojskowy, a także dzieje polskiej myśli morskiej znaleźć można w książce *Trzymajmy się morza* Józefa Wąsiewskiego, którą z okazji 80 rocznicy zaślubin Polski z morzem przedstawia nam wydawnictwo Novus Orbis.

ny, Grodzicki służył na statkach Polskiej Marynarki Handlowej.

Po wojnie autor nie rozstał się z morzem. Na emigracji założył firmę połowową, był kapitanem na statkach amerykańskich, aż wreszcie zajmował się organizacją transportu morskiego na Trynidadzie i w Nowym Jorku, gdzie mieszka do dziś.

Książka napisana jest bardzo żywym i dynamicznym językiem. Autor nie zanudza czytelnika, a nie jest to częste we wspomnieniowych publikacjach.

Niewątpliwym atutem tej wartościowej publikacji są zdjęcia pochodzące z archiwum autora. Dzięki nim lepiej możemy wczuć się w klimat przedwojennych szkoleń żeglarskich, atmosferę na *ZAWISZYM CZARNYM* czy *DARZE POMORZA*.

Krzysztof Kozerski

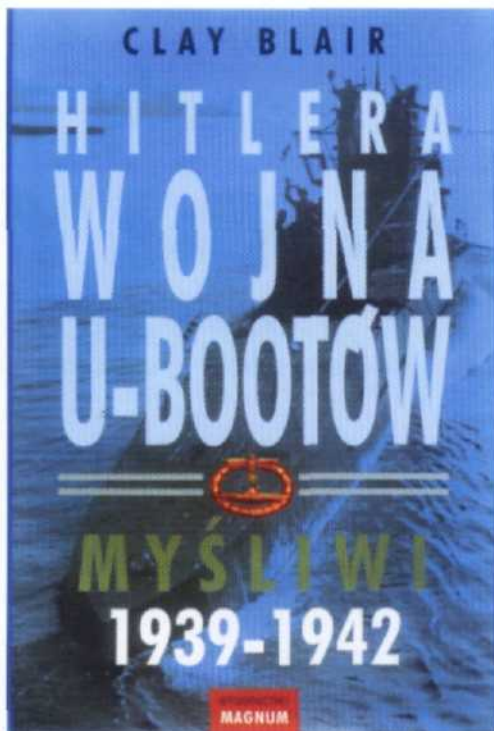
Janusz Grodzicki, Pod szczęśliwą gwiazdą. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa, 1999. 394 strony, cena 32 zł.

Obok historii, sylwetki gen. Józefa Hallera, prezentacji instytucji działających na rzecz morza, przewodnika po polskiej symbolice morskiej, książka zawiera wykazy i zdjęcia „hallerianów”: bander, sztandarów, odznak, medali, monet i wydawnictw filatelistycznych, znajdujących się w kraju i za granicą. Także to najważniejsze – zdjęcie z 10 lutego 1920 roku, które pokazuje, że Józef Haller rzucił pierścień w morze nie z konia, jak chciał Kossak, ale z pomostu. Zresztą Kaszubi wręczyli „błękitnemu generałowi” dwa pierścienie. Pierwszy pozostał w wodach Zatoki Puckiej, drugi Haller nosił całe życie i zgodnie z ostatnią wolą, włożono go do trumny generała, który zmarł w Londynie w 1960 roku.

Mira Urbaniak

Józef Wąsiewski. Trzymajmy się morza. Wydawnictwo Novus Orbis, cena 30-35 zł

Wydawnictwo Magnum wydało drugi tom dzieła *Hitlera wojna U-Bootów* Claya Blaira, brytyjskiego historyka. o ile autor w tomie pierwszym, wydanym w ubiegłym roku, kreślił historię okrętów podwodnych i ich działań w czasie pierwszych trzech lat II wojny światowej, to w tomie drugim skupił się na atlantyckich działaniach okrętów podwodnych w drugiej fazie wojny, od września 1942 roku. Blair szczegółowo opisuje strategię Doenitza polegającą na atakowaniu wszystkich statków i okrętów przeciwnika, mającą na celu blokadę Wysp Brytyjskich. Przedstawia jej początkowe sukcesy, następnie porażki i ich przyczyny, aż do ostatecznego fiaska. Książka miesiąc po miesiącu opisuje załamywanie się niemieckiej strategii i taktyki, wprowadzając czytelnika za kulisy niezwyklej wojny. Walki między konwojami spieszącymi z pomocą pogrążo-

nej w wojnie Europie a „wilczymi stadami” Niemców, wykorzystanie atutów wywiadu w połączeniu ze zmasowanymi atakami lotniczymi, zastosowanie coraz lepszych samolotów i technik walki skutecznych w tropieniu i niszczeniu wroga, to wszystko poznajemy z kart książki Blaira. Tekst uzupełnia bogaty materiał ilustracyjny i statystyczny, wykaz wszystkich okrętów walczących w wojnie z ich sylwetkami, mapy teatrów wojny na morzu.

Jest to prawdopodobnie najpełniejsza publikacja na temat tego rozdziału wojny na morzu.

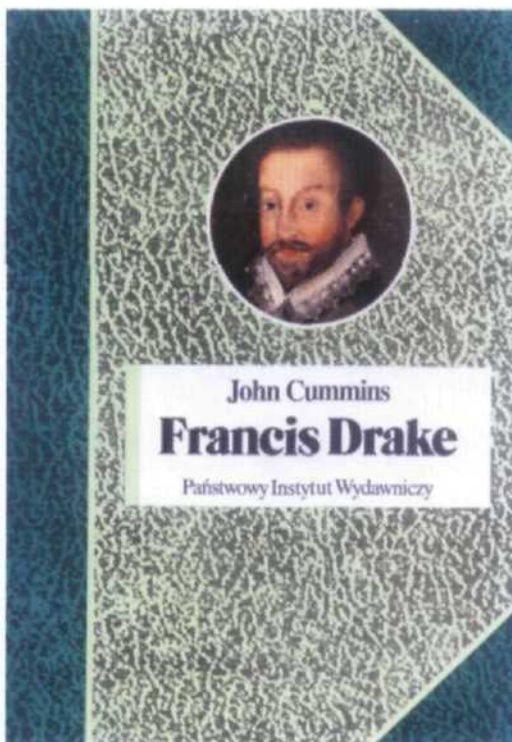
Marek Słodownik

C/ay Blair, Hitlera wojna U-Bootów. tłum. polskie tom 1: Rafał Brzeski, Stanisław Pawli-

szewski. tom 2: Tadeusz Melleman, Stanisław Pawli szewski, Marek Urbański. Wydawnictwo Magnum sp. z o.o. Tom 1 - 1999, str. 848; tom 2 - 2000, str. 960

Nakładem Państwowego Instytutu Wydawniczego, w znanej i cenionej serii - Biografie Sławnych Ludzi, ukazała się niedawno pozycja poświęcona Francisowi Drake'owi. Biografia jest przekładem angielskiej książki, wydanej w 1995 roku. pt. „Francis Drake. The Lives of a Hero”. Książka jest barwną opowieścią o życiu korsarza, który będąc przedstawicielem raczej niskiego stanu, doczekał się szlachectwa. Otrzymał je z rąk królowej Elżbiety I za zwalczanie żeglugi i handlu hiszpańskiego oraz za korzyści finansowe, jakie jego wyprawy przyniosły koronie brytyjskiej. Jak znaczne były dla korony owe korzyści, może świadczyć fakt, że został Drake'owi nadany tytuł szlachecki, mimo iż monarchini uważała go za „zadziornego kogucika, który prywatne interesy stawiał wyżej niż realizację polityki królowej”.

Historia Drake'a opowiedziana jest bardzo ciekawie. Całość uzupełnia niemały zbiór, niestety czarno-

biatych reprodukcji obrazów, rycin, a przede wszystkim map z epoki. Niestety redakcja polska nie ustrzegła się kilku niewielkich błędów, związanych głównie z terminologią żeglarską; kotwicę się rzuca, a nie „zarzuca”, szanowna redakcjo.

Celem (zresztą osiągniętym) autora było przybliżenie „(...) człowieka, który nie tylko opalił brodę królowi Hiszpanii, lecz potrafił także rozgrzać ciała i rozpałić sny przyzwoitych Hiszpanek z kolonii oraz sprowadzać na ich męczyzn paniczny strach”. Niech ten cytat będzie zachętą do sięgnięcia po tę nie najtańszą, ale wartą swojej ceny publikację.

Krzysztof Kozerski

John Cummins, Francis Drake, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2000, 389 stron, cena 49 zł.